

Universiteit
Leiden
The Netherlands

'Ūd Taqsīm as a Model of Pre-Composition

Rohana, N.

Citation

Rohana, N. (2021, December 15). *'Ūd Taqsīm as a Model of Pre-Composition*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3247274>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3247274>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

In dit proefschrift doe ik verslag van het diepgaande onderzoek dat ik deed naar de *taqsīm*-praktijk van twee leidinggevende persoonlijkheden in het bespelen van de ‘*ūd*, de arabische luit: de Egyptenaren Muḥammad al-Qaṣabjī and Riyāḍ al-Sunbātī. Ik heb hun belangrijkste kenmerken ontrafeld om daarmee tevens mijn eigen melodische/ritmische vocabulaire te verrijken en te ontwikkelen. Daardoor kon ik ook mijn begrip van de structurele, melodische en ritmische processen binnen het genre verdiepen. En als belangrijkste: al-Qaṣabjī en al-Sunbātī’s uitvoeringspraktijken vormen voor mij een referentie en een bron van inspiratie bij het ontwikkelen van een model voor *pre-composed* (deels vooraf samengestelde) *taqsīm*-achtige stukken.

In dit project heb ik onderzocht hoe een *taqsīm* of een improvisatie een *pre-composition* kan worden, en welke compositietechnieken behulpzaam kunnen zijn om variatie aan te brengen in het karakter van de desbetreffende composities.

Mijn methodologische aanpak daarbij is veelzijdig en omvatte intensieve luistersessies naar een diversiteit aan opnamen, het transcriberen van muziek, bibliografisch onderzoek, het kopiëren, uit het hoofd leren en memoriseren van opnamen, improviseren en componeren.

Een zeer belangrijke stap bij het bereiken van mijn doel was het ontwikkelen van een terminologie die het schrijven van de dissertatie zou kunnen sturen. Deze terminologie wordt geïntroduceerd in hoofdstuk 2 en is verdeeld in twee segmenten: die van de *maqām*, die de lezer een basaal begrip van de arabische muziektheorie verschaft; en de terminologie rondom *taqsīm*, gebaseerd op de literatuur inzake het genre, op standaardtermen die door musici worden gebruikt, en op nieuwe termen die ik op basis van mijn grondige analyses heb geïntroduceerd.

In hoofdstuk 3 worden al-Qaṣabjī’s opnamen uit de zgn. ‘phonografische periode’ – in het bijzonder rond 1920 – bediscussieerd en geanalyseerd. Door de, vanwege de opnametechnologie uit die tijd, beperkte opnameduren, is al-Qaṣabjī’s model compact, en toont heldere en scherpe booglijnen. Stukken bewegen naar een enkele structurele climax die is gesitueerd in de laatste *fāṣilah*, en die wordt gekarakteriseerd door een zeer dichte melodische activiteit. Een sterk uitgewerkte slotpassage volgt doorgaans op die climax. Al-Qaṣabjī’s muzikale taal wordt gekarakteriseerd door de *tarjī‘āt*-techniek, de *iqāma* met zijn metrische karakter, en de ritmische patronen die essentiële elementen van de arabische prosodie omvatten. Tenslotte kan men in sommige opnamen motivische processen aantreffen die zijn gebaseerd op zeer korte melodische figuurtjes.

In hoofdstuk 4 richt ik mij voornamelijk op de opname van al-Sunbātī’s werk uit de jaren zeventig. De structuur van zijn modellen is variabel en elke *taqsīm* draait over het algemeen rond een of twee climaxen. Sommige daarvan omvatten tevens een aspect van een soort ‘tension-suspense’, spanning en onzekerheid, dat vooral veroorzaakt wordt door atypische

intervalwerkingen, modulaties en opmerkelijke veranderingen in de laag waar ritme en tempo de hoofdrol spelen. Al-Sunbātī's muzikale taal heeft als meest prominente karakteristieken:

- de organisatie van melodische sequensen;
- passages met opvallende toonladders en toonladderconstructies;
- het af en toe introduceren van een flexibele puls;
- duidelijk onderscheiden passages waar beurtelings twee- en driedelige metrumen voorkomen.

In veel passages benadrukt al-Sunbātī een proces van het afsluiten van een stuk of passage dat duidelijk verschillend melodisch en ritmisch materiaal laat zien. Daarnaast vormt het omgaan met bepaalde motieven een integraal onderdeel van al-Sunbātī's *taqsīm*-praktijk.

Hoofdstuk 5 presenteert een model van *pre-composition* dat ik heb gebruikt om mijn vijf *taqsīm*-achtige stukken te maken. In dit proces heb ik gewerkt met enkele aspecten van al-Qaṣabjī's en al-Sunbātī's praktijk; en ik heb ze duidelijk naar voren gebracht. Ik gebruikte verschillende technieken om pure improvisaties te transformeren naar *pre-compositions*. De structuur is ontworpen rond een enkele dichte climax, en elk stuk toont een helder streven naar deze climaxen. De desbetreffende gerichtheid wordt tot stand gebracht door de verhoudingen binnen het muzikale materiaal per sectie met grote zorgvuldigheid te behandelen; daarbij wordt nauwkeurig gelet op de processen die leiden tot de afronding van de composities. Elk stuk toont een nauwgezet uitgewerkte omgang met de motieven, waarbij coherente melodische aspecten worden gecreëerd tussen de verschillende *fawāṣil* en secties van de stukken. Sommige bereiken een ingenieuze vorm door het herhalen van lange melodische segmenten en frasen.